

PLA DE TRANSICIÓ DE PRIMÀRIA A SECUNDÀRIA.

1. Introducció.

El pas a la Secundària coincideix amb el període de trànsit a l'adolescència, un moment crític en què els alumnes experimenten una certa pèrdua de seguretat i protecció a què estan acostumats en els seus centres de primària, que majoritàriament són centres amb un nombre reduït d'alumnes, per a entrar en un lloc més gran, on, no sols s'hauran d'adaptar als seus propis canvis físics i psicològics sinó que, a més, s'han d'adaptar a un nou entorn escolar que desconeixen i on passaran la major part del seu temps.

Per tal que aquest canvi siga el menys traumàtic possible, hem elaborat aquest Pla de Transició de Primària a Secundària, on detallarem les circumstàncies a què s'enfronten els nostres alumnes i exposarem les accions que pensem dur a terme des de tots els àmbits per tal de facilitar a l'alumnat l'adaptació al nou medi.

Com es sabut l'adolescència és un moment de significatius canvis físics i psicològics; d'allunyament de la llar i de la família i d'acostament a altres realitats i a noves relacions i amistats.

Amb tot el que això comporta, el pas a la Secundària implica també - en la majoria dels casos - un canvi d'escola. S'abandona el més petit i confortable col·legi i es recalca en un altre espai més ampli i llunyà, l'institut. Aquest pas suposa a l'entorn dels alumnes un canvi de cultures educatives, que de vegades els resulten difícils d'encaixar. D'entrada es troben amb un canvi horari, s'han d'alçar més matí, tenen més hores de classe seguides, passen de ser els majors de l'escola a ser els menuts, passen a tenir un professor per matèria, en un centre on es mesclaran amb alumnes d'altres pobles i on d'entrada no coneixen ni l'espai físic.

Aquest "salt" deixa pel camí a un nombre important d'estudiants que en el període de la Primària obtenien resultats favorables i ara passen a ser estudiants amb dificultats en la Secundària. Veiem doncs que una part important de l'alumnat que aprova totes les assignatures en el període de la Primària comença a obtenir suspensos en passar a Secundària.

Posteriorment, amb l'ajuda adequada, aquest alumnat sol millorar la seva adaptació i aconseguir bons o acceptables resultats escolars.

Per prevenir aquestes situacions i per proporcionar la millor atenció a l'alumnat que passa d'etapa amb grans dificultats d'aprenentatge tractarem posar en marxa el nostre Programa de Transició que detallem a continuació.

2. Constitució de l'equip de transició.

En la reunió que va tindre lloc el 28 de setembre de 2011 es va constituir l'equip de transició dels centres d'Educació Primària i del centre d'Educació Secundària Obligatoria format per:

- a) Les caporalies d'estudis dels diferents centres de Primària i Secundària.
- b) El/La coordinador/a o coordinadora de l'etapa d'educació secundària obligatòria.
- c) El/La Orientador/a del centre d'educació secundària obligatòria.
- d) Un especialista en orientació educativa del servei psicopedagògic escolar o gabinet psicopedagògic de cada centre d'Educació Primària.
- e) Els tutors i les tutores del sisè curs d'Educació Primària.
- f) Els tutors i les tutores de primer curs d'educació secundària obligatòria.
- g) Els mestres especialistes en Pedagogia Terapèutica d'ambdues etapes.
- h) Els titulars de la direcció de departament de les matèries instrumentals d'educació secundària obligatòria (matemàtiques, Valencià i Castellà).

Aquest equip mantindrà una reunió al principi de cada curs per tal d'analitzar la continuïtat dels continguts curriculars de les assignatures instrumentals i els criteris d'avaluació.

3. Planificació general d' actuacions

En primer lloc, considerem la transició en un sentit ampli, és a dir, com un període que hauria de durar almenys dos cursos escolars (6é de Primària i 1r de Secundària). Així hem elaborat un pla de treball i de coordinació amb els següents continguts:

- Àmbit Acadèmic:

Planificació i hàbits d'estudi (ús de l'Agenda; seguiment individual i familiar del temps d'estudi; reforç de tècniques d'estudi); coordinació entre el professorat que imparteix les àrees instrumentals; estratègies i procediments d'avaluació.

Aquest anàlisi comparatiu quedarà reflectit en una matriu de coordinació de continguts consensuada per l'equip de transició (Annex II). Els psicopedagogs elaboraran el document informatiu de l'alumne (Annex I).

- Àmbit de la Convivència:

Realitzar visites a l'institut de l'alumnat de Primària.

- Àmbit Tutorial:

A finals de maig o principis del mes de juny s'organitzen reunions de recollida d'informació de l'alumnat que passa a l'institut, entre els tutors de Primària, la Caporalia d'Estudis i l'Orientador/a de Secundària.

Aquestes entrevistes són fonamentals per tenir un coneixement bàsic dels futurs estudiants de l'institut. La informació quedarà recollida en un informe per alumne (Annex I) que el centre d'origen complementarà i remetrà a l'IES a final de curs. Així disposem d'un model de document informatiu on es recullen les característiques generals de l'alumnat (nivell de competència curricular; hàbits d'estudi a casa; problemes de conducta, situacions familiars de risc, dificultats d'aprenentatge, assignatures suspeses,

diagnòstic EOE, mesures d'atenció a la diversitat rebudes, comportament, assistència, característiques de la família,...).

En el centre de Primària s'hauran dut a terme activitats de tutoria per proporcionar informació als estudiants sobre aspectes relacionats amb la nova etapa educativa i amb el nou centre.

També durant el tercer trimestre (a finals de Maig o principis de Juny) s'organitzaran jornades d'acollida de l'alumnat nouvingut per tal que es familiaritzen en l'entorn i amb el professorat que veuran quan arriben a l'institut.

- Àmbit Familiar:

Al llarg del tercer trimestre es convocarà els pares i mares del futur alumnat de Secundària, es presentarà l'equip directiu i l'orientador/a i s'oferirà tota la informació que el centre considera fonamental que coneguen les famílies de l'alumnat que s'incorpora per primera vegada al centre: l'entorn físic, els criteris per fer els grups, les normes de convivència, el RRI i la gestió de la matriculació.

Tota la informació recollida es treballa per part de la Caporalia d'estudis i l'orientador/a amb caràcter confidencial i és fonamental perquè abans que l'alumnat acudisca a l'institut s'han de preparar les mesures d'atenció a la diversitat que el centre pot proveir per atendre les necessitats plantejades i per demandar recursos pertinents a l'Administració.

L'atenció especialitzada (detallada en el Pla d'Atenció a la diversitat) als estudiants amb més dificultats es realitza des de la seua arribada al centre. Es tracta, per tant, de prevenir i anticipar-nos als problemes sense esperar a que es manifesten amb major gravetat.

4. Pla d'acollida.

Acollida de l'alumnat:

Com hem dit abans, és important transmetre a l'alumnat tranquil·litat i seguretat en el trànsit a la Secundària perquè aquesta situació els genera incertesa i, en alguns casos, cert nivell d'ansietat.

Per això, és convenient planejar activitats de coneixement del nou centre que reforcen la seva seguretat i els proporcione recursos per desenvolupar-se adequadament a l'institut des del primer moment. Així, convé que abans d'assistir al nou centre els estudiants coneguen les normes d'aquest, el nom i les cares dels seus responsables, les característiques de la nova etapa, etc. Per tant, són apropiades per desenvolupar una bona acollida de l'alumnat nou el organitzar, en els mesos anteriors a la seva entrada a l'institut, visites de coneixement del centre.

En la jornada d'acollida se'ls mostren les instal·lacions, la seua possible aula, es presenta l'equip directiu i se'ls dona un dossier amb les normes bàsiques de funcionament.

Acollida de les famílies:

Igual que als fills i filles, organitzem per a les famílies una activitat d'acollida durant el mes de juny amb l'objectiu final d'acostar als pares/mares dels nous alumnes i comunicar aquelles idees i informacions útils per a aquest nou període educatiu dels seus fills/es.

Els continguts de la jornada d'acollida a les famílies són els següents: gestió de la matrícula; característiques de l'institut, les normes del centre i xerrada de l'orientador/a sobre com afrontar el pas a la secundària. A aquesta jornada assisteixen els membres de l'equip directiu i l'orientador/a. Les mares i pares aprofiten per expressar-nos els problemes dels seus fills i filles, es familiaritzen amb els representants del centre i coneixen les instal·lacions. Finalment, se'ls fa entrega d'un fullet resum de tot el tractat durant aquesta Jornada.

5. Seguiment i avaluació del pla de transició.

Els mecanismes de seguiment i avaluació del Pla de Transició contemplen les següents mesures organitzatives per afavorir la transició de Primària a Secundària en 1r d'ESO.

Al setembre, un cop que l'alumnat ha arribat al nostre centre, posem en marxa una sèrie de mecanismes per completar la informació que ja tenim dels nous estudiants. Aquesta etapa d'avaluació inicial s'organitza a través de les reunions que els tutors mantenen setmanalment amb l'orientador/a i en el funcionament dels departaments didàctics.

A través de l'acció tutorial es comprova la informació sobre els estudiants (Registre Individual de Tutoria), es revisen els seus expedients i informes d'avaluació individualitzada, els informes d'avaluació psicopedagògica, si és el cas, i les dades recollides al juny en els centres. Es repassen els continguts bàsics de Primària, durant la primera setmana, i es passen les proves d'avaluació inicial de les diferents assignatures. A més, l'alumnat amb grans dificultats d'aprenentatge se'ls passa unes proves per conèixer el seu nivell de competència curricular en les àrees instrumentals.

Amb totes aquestes dades i el coneixement que ja tenim dels estudiants en el primer mes del curs escolar, celebrem les sessions d'avaluació inicial (en el mes de setembre), en les quals intercanviem informació i prenem decisions sobre l'atenció que necessita cada alumne o alumna. Això ens obliga a adoptar mesures organitzatives i actuacions per a l'atenció d'aquest alumnat amb grans dificultats d'aprenentatge, a més del que presenta conductes disruptives, l'absentista o l'immigrant que no coneix l'idioma.

Es pretén així anar consolidant un seguit d'actuacions o programes per intervenir sistemàtica i eficaçment davant la problemàtica més amunt plantejada.

Aquests programes són:

- El Programa d'Atenció a la Diversitat (PAD), per a l'atenció de l'alumnat amb grans necessitats educatives.
- El Programa d'Acords de Seguiment Individual Família-Escola, per a la tutorització de l'alumnat en risc de no promoció i que se centra en els hàbits i tècniques d'estudi.
- Els seguiments de classe, per intervenir sobre els estudiants que presenten problemes de comportament.
- El Programa d'Acció Contra la Absentisme Escolar, que tracta, de localitzar i recuperar l'alumnat que no s'incorpora a la Secundària o que comença a faltar sovint a classe, comptant amb el recolzament i col·laboració dels serveis municipals corresponents.
- El programa de desenvolupament competencial (Annex III).

Finalment, esperem que les mesures adoptades en este Pla de Transició es consoliden i permeten el desenvolupament de certes estratègies que, des de la nostra realitat, són fonamentals per afavorir un trànsit equilibrat entre les etapes de Primària i de Secundària i que es poden resumir en les següents afirmacions:

- CREACIÓ D'UN CLIMA ESCOLAR ADEQUAT: afavorint la col·laboració entre el professorat i un ambient d'exigència, acceptació i ajuda amb els estudiants. Compromís de l'equip directiu amb aquestes tasques.
- COL·LABORACIÓ AMB LES FAMÍLIES: reclamant la seva responsabilitat en l'educació dels seus fills i filles i oferint ajuda i formació per a això.
- TUTORITZACIÓ INDIVIDUAL DELS ESTUDIANTS: Seguiment del seu itinerari educatiu per ajudar-los a tenir hàbits i tècniques d'estudi adequades.
- INCREMENT DE LES MESURES DE SUPORT A L'ALUMNAT AMB DIFICULTATS: tasca que du a terme el professorat especialista en Pedagogia Terapèutica.

A final de cada curs s'elaborarà una memòria en la que s'avaluarà el present Pla de Transició i on es faran les pertinents propostes de millora.

ANNEX I (PLA DE TRANSICIÓ)

MATRIU DE COORDINACIÓ CONTINGUTS D'ENSENYAMENT APRENENTATGE 6è E.P. – 1r ESO

ÀREA CURRICULAR ...				
ETAPA PRIMARIA			ETAPA SECUNDARIA	
CONTINGUTS BÀSICS			CONTINGUTS PREVIS BÀSICS	
IMPLICACIONS I CONCLUSIONS				
PARA LA ETAPA DE ED. PRIMARIA	COMUNS		PARA LA ETAPA DE ED. SECUNDARIA	

MATRIU DE COORDINACIÓ ESTRATEGIES D'AVALUACIÓ 6è E.P. – 1r ESO

ÀREA CURRICULAR MATEMÀTIQUES					
ETAPA PRIMARIA				ETAPA SECUNDARIA	
Procediments Controls escrits, orals, treballs presentats, participació en l'aula...)	1. Observació: 2. Integració: 3. Anàlisi de les tasques: 4. Proves:	1. D'utilització programada i puntual 2. D'utilització contínua		Procediments Controls escrits orals, treballs presentats, participació en l'aula...)	
Temporalització (Nre controls per cada avaluació i percentatge assignat a cada un dels procediments				Temporalització (Nre controls per cada avaluació i percentatge assignat a cada un dels procediments	
Participació dels alumnes en el procés d'avaluació				Participació dels alumnes en el procés d'avaluació	
IMPLICACIONS I CONCLUSIONS					
PARA LA ETAPA DE ED. PRIMARIA		COMUNS		PARA LA ETAPA DE ED. SECUNDARIA	

ANNEX II (PLA DE TRANSICIÓ)

**DOCUMENT INFORMATIU DE L'ALUMNE EN LA TRANSICIÓ DE
PRIMÀRIA A SECUNDÀRIA** CURS ESCOLAR (/)

CEIP: _____

1. DADES DE L'ALUMNE

Cognoms i Nom:	
Data Naixement:	Lloc Naixement:
Per a estrangers, data d'inici de la seua escolarització a Espanya:	
Domicili:	Localitat:

2. DADES DE L'ENTORN FAMILIAR

Nom i Cognoms del Pare:		
Edat:	País d'Origen:	Professió:
Treballa actualment?:	Tlf:	email:

Nom i Cognoms de la Mare:		
Edat:	País d'Origen:	Professió:
Treballa actualment?:	Tlf	email

Nombre de germans:	Homes:	Dones:	Lloc que ocupa entre ells:
--------------------	--------	--------	----------------------------

Actualment viu amb: (Assenyala tot allò que procedesca): ☐ Tots dos pares : ; ☐ Pare: ; ☐ Mare: ; Altres persones: ☐ Qui? _____
Altres dades familiars d'interés:
Les comunicacions s'han de fer a :

Relació família escola☐ De col·laboració constant; ☐ De col·laboració sols quan el centre ho ha

demandat

☐ A demanda dels pares ; ☐ No ha sigut possible degut a _____

Dades sanitàries d'interés:**3. COMPETÈNCIA CURRICULAR**

Nivell de competència curricular assolit en (Especificar curs)

Matemàtiques:

Castellà:

Valencià:

Anglès:

4. ACTITUD / INTERACCIÓ EN CLASSE

Distret/Atent, Motivats/Desmotivats, Agressius, Tímids, Responsables, Irrespectuosos, Inquiet, Absentista, ...

5. ORIENTACIÓ ESCOLAR

Taller instrumental recomanat

☐ NO ☐ SI : ☐ Castellà ☐ Valencià ☐ Matemàtiques

Alumnes amb necessitats de compensació educativa

- ☐ Minoria ètnica
- ☐ Immigrant
- ☐ Situació sociofamiliar desfavorable

Alumnes amb necessitats educatives especials

☐ Adjunta informe

- ☐ Psíquic
- ☐ Motor
- ☐ Sensorial
- ☐ Conductual

☐ Alumne amb altes Capacitats ☐ Adjunta informe

7. OBSERVACIONS

Indique qualsevol tipus d'informació no recollida en els punts anteriors i que considere d'interés

ANNEX III (PLA DE TRANSICIÓ)

PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT COMPETENCIAL

BLOC	OBJECTIU	ACTIVITAT	TEMPORALITZACIÓ	RESPONSABLE
		1. Activitats d'identificació i anàlisi de les pròpies conductes, habilitats, emocions, afectes, percepcions, expectatives i atribucions; delimitació i valoració de les seues conseqüències; determinació d'alternatives i reflexió sobre els seus pros i contres; presa de decisions, supervisió i avaluació. • Activitats promogudes pels orientadors basades en qüestionaris, proves estandarditzades, dinàmiques de grup, etc., en el marc del PAT. • Ruptura d'estereotips socials (estudi de casos, dilema moral), dins del PAT. • Activitats i metodologies basades en la interdependència a ser utilitzades en les diverses àrees (Puzle d'Aronson).		

Competència intrapersonal	Construir una percepció precisa respecte de si mateix i utilitzar este coneixement per a organitzar i dirigir la pròpia vida.	2.Autoestima. Autoreforçament i motivació, concepció de la intel·ligència, de l'esforç i de l'error: • Treball al voltant de models a seguir per part dels alumnes, introduint a les diverses àrees exemples de persones d'èxit en les seues disciplines. • Integració, a través del PAT, d'activitats basades en la visita de persones de l'àmbit local que han aconseguit triomfar en les seues disciplines... • Introducció de concursos i premis al centre de diverses disciplines, aix	2n TRIMESTRE	TUTOR/A ORIENTADOR/A
		• í com beques o reconeixements al bon comportament, a l'esforç, a la solidaritat... • Organització d'activitats variades que permeten a la diversitat d'alumnes, mostrar els seus talents o habilitats més importants, encara que aquestes no estiguen relacionades amb el currículum oficial...		

		3. Habilitats de resolució de problemes - Desenvolupament de la mediació entre iguals dins del pla de convivència. - Introducció d'activitats sobre comunicació estratègica.		
		1. Capacitat de comunicar-se amb eficàcia, establir i mantindre relacions: Integració a totes les àrees d'activitats que fomenten la participació i intervenció oral: exposicions de treballs, assemblees, debats, taules rodones, activitats de rol...		
		2. Desenrotllament de l'assertivitat i l'empatia: Activitats dins l'àmbit del PAT com: "qui ho ha escrit?", jocs de rol, l'estudi de casos...	3r TRIMESTRE	TUTOR/A

Competència interpersonal	Entendre als altres, els aspectes que els motiva, i utilitzar este coneixement per a relacionar-se amb la resta de persones.	3. Capacitat d'afrontament i resolució de conflictes: • Activitat sobre característiques d'un grup democràtic. • Resolució positiva de conflictes (El pensament lateral). • Desenvolupament de la mediació entre iguals dins del pla de convivència.		ORIENTADOR/A
		1. Processos reflexius dirigits a la identificació de la dimensió i l'abast de les demandes escolars i docents. • Activitats dins del marc del PAT sobre anàlisi de les característiques de l'alumne estratègia. • Introducció a totes les àrees d'una guia resum dels aspectes més importants a tenir en conte per a superar l'àrea. • Foment per part de l'equip directiu de la coordinació de mestres i professors d'àrees de llengües, per a evitar duplicitats (hi ha aspectes compartits entre llengües que poden ser distribuïts). • Introducció d'activitats a les diverses àrees		

basades en l'estímul de la creativitat de l'alumne.

Estratègies
d'aprenentatges.
Coneixement i
control

Aprendre conductes o
pensaments que faciliten

metacognitiu	l'aprenentatge.	2. Autoconeixement: recursos disponibles, coneixements assumits, coneixements pendents, necessitats... • Activitats dins del marc del PAT i amb la col·laboració del professional d'orientació educativa corresponent, per a que els alumnes puguen conèixer punts forts i febles personals (amb proves psicomètriques). • Introducció a les distintes àrees d'activitats d'autoavaluació.	1r TRIMESTRE	
--------------	-----------------	--	--------------	--

3. Coneixement declaratiu, procedimental i condicional de tècniques d'aprenentatge específiques: selecció, organització i elaboració de la informació. Control i regulació del seu ús.

- Introducció de tallers, tant en el marc del PAT com a les distintes àrees, on es treballen procediments de recerca i selecció d'informació usant Internet, la biblioteca, la premsa, entrevistes, etc.
- Ús dels coneixements de l'àrea de Matemàtiques relacionats amb l'estadística, per a dur a terme alguna experiència d'investigació a en alguna àrea...
- Introducció en el marc del PAT d'algun taller de mnemotècnia, de tècniques d'estudi, de gestió del temps, de les capacitats personals, de gestió de l'esforç...
- Desenvolupament, d' almenys, un projecte per curs on els alumnes hagen de donar solució a un problema de l'entorn pròxim. Per exemple fent ús de l'àrea d'educació per a la ciutadania, o de coneixement del medi.

4. Planificació, supervisió, **avaluació** del propi esforç i desenrotllament en funció dels processos anteriors.

- Introducció a les diverses àrees de l'elaboració de cronogrames i taules de planificació.
- Introducció a les diverses àrees de sistemes d'autoavaluació a partir d'uns criteris establerts: fer gràfics trimestrals a partir de les puntuacions a les diverses activitats d'avaluació, per vore, cadascú, l'evolució i tendència del seu rendiment...; utilització de les rubriques com a tècnica d'avaluació a les diverses àrees i dirigides als distints àmbits a avaluar. Utilització de la tècnica del portafolis...

ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES

Les activitats proposades en este programa, estan pensades per a ser desenvolupades en les sessions de tutoria, amb els alumnes del primer cicle d'ESO i de l'últim cicle d'E.P (en este cas, caldrà buscar l'espai a l'horari setmanal per a dur-les a terme). Per a enriquir les activitats de "paper i llapis" cal fer ús de les tècniques didàctiques de dinàmiques de grups, treball en equip, debats, brainstorming, etc. , a més a més de les específiques de cadascuna de les activitats plantejades.

És important vincular i identificar les emocions contemplades, amb les que realment viuen els propis alumnes. Tanmateix, cal fer propostes de situacions conflictives que calga resoldre, treballant aquelles que tinguen realment representació real a l'aula o al centre escolar.

La tècnica de rol-play o assaig de conducta, és molt útil per a les dramatitzacions dels rols que cadascun dels membres del grup deuen representar. Vivenciar situacions proporciona una major qualitat d'aprenentatge.

El programa cal adaptar-lo a la dinàmica, les característiques i les necessitats de cadascun dels grups-classe.

En tot cas, cal crear un clima de proximitat i confiança amb els alumnes, apropar-se a les seues necessitats i a la percepció que tenen del seu món i de les relacions interpersonals amb els adults de referència més pròxims.

Les orientadores assessoraran als tutors en les activitats, la metodologia i posta en funcionament del programa, així com assumiran una part de les activitats per a dur-les a terme de forma presencial amb el grup.

AVALUACIÓ

És important considerar diferents maneres d'avaluar. Per este motiu es tindran en compte totes les que es puguin i s'aplicarà en tres moments del procés:

- **Inicial**, on es valorarà els seus interessos, les seves necessitats, motivacions...
- **L'avaluació formativa** s'obtindrà a partir del propi procés educatiu, així doncs, tindrem en compte tots els aprenentatges i funcionaments treballats al llarg de cada sessió, quin temps dediquen a plantejar-se qüestions davant l'activitat que han de fer... per tal d'anar ajustant el suport pedagògic i prendre consciència del grau de consecució dels objectius, així com de les possibles modificacions o canvis que caldria introduir per seguir avançant;
- **L'avaluació final** que esdevindria el resultat obtingut al final de cadascun dels blocs i al final de tot el procés d'aplicació del programa.
- També es realitzarà **l'autoavaluació** dels propis estudiants amb l'objectiu de què descobreixin objectivament que han avançat i aprèn coses treballant a partir d'aquests continguts.

Finalment, s'utilitzarà l'observació com a eina d'avaluació. També s'utilitzarà un full d'observacions on anirem anotant els progressos que van fent els alumnes al llarg de la unitat d'intervenció. Durant el transcurs de les activitats s'anotará al full d'observacions tots els aspectes que es considerin rellevants. L'autoavaluació és interessant que es duga a terme perquè aporten el que creuen ells i perquè participin davant dels xicotets errors que poden explicar per la seva inexperiència.